

Handläggare

Ida Lässer

08-508 289 60

ida.lasser@stockholm.se

Roland Bergkvist

roling.bergkvist@gmail.com

Inspektionsrapport, egenkontroll gällande båtklubbar och marinor

Verksamhetsutövare: Örnbergs båtklubb**Verksamhetsställe:** Instrumentvägen 45**Inspektionsdatum:** 7 december 2017**Närvarande vid inspektion:**

Roland Bergkvist, ordförande

Mats Bjurvald, sekreterare

Ida Lässer, inspektör

Inspektionspunkter:

- Verksamhetens egenkontroll
- Avfallshantering
- Underhåll och båttvätt
- Toatömning
- Kemiska produkter och avfallshantering
- Sanitära anläggningar

Bakgrund

Miljöförvaltningen bedriver, med stöd av miljöbalken, löpande tillsyn av verksamheters egenkontroll. Sedan 2010 besöker miljöförvaltningen båtklubbar som räknas som miljöfarliga verksamheter. Syftet med detta är att undvika olägenheter för människors hälsa och miljön. Vid tillsynsbesöken granskas verksamheternas rutiner och egenkontrollprogram gällande miljö- och hälsoskyddsfrågor. För att ta del av information och gällande regler kan ni besöka:

www.stockholm.se/batklubbar

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset

Fleminggatan 4

Box 8136, 104 20 Stockholm

Telefon 08-508 28 800

miljoforvaltningen@stockholm.se

www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Inspektion och iakttagelser

En inspektion utfördes av miljöförvaltningen den 7 december 2017. Örnbergs båtklubb ligger på Instrumentvägen 45. Klubben har sin uppläggningsplats (varv) och miljöbod på området. Klubben har ca 130 uppläggningsplatser och 350 medlemmar.

Anmärkningar och kommunikering

Miljöförvaltningen bedömer att Örnbergs båtklubb har goda förutsättningar att bedriva en tillfredsställande egenkontroll samt minimera sin miljöpåverkan ytterligare. Miljöförvaltningen avser dock att följa upp de anmärkningar som finns dokumenterade i denna rapport.

Ni bereds härmed tillfälle att yttra er om rapporten. Eventuella yttranden, utredningsresultat, åtgärdsförslag och andra dokument redovisas skriftligen till miljöförvaltningen senast den 4 januari 2018.

- 1. Båtklubben innehar en ofullständig avfallshanteringsplan enligt SJÖFS 2001:13.**
- 2. Klubben saknar skriftlig policy för medlemmarnas val av båtbottnfärger.**
- 3. Rutin för uppsamling av slip- och skrapdamm saknas.**
- 4. Rutin för täckning av båtens sidor och undersida vid underhållsarbeten med risk för spill och läckage saknas.**
- 5. Skriftlig rutin och absorbenter för olyckor/tillbud saknas.**
- 6. Skriftlig rutin och absorbenter för insamling och omhändertagning av förorenat slagvatten saknas.**
- 7. Klubben saknar skriftlig policy för användning av kemikalier vid tvätt av medlemsbåtars däck och ovensida.**
- 8. Båtklubben har inte informerat samtliga medlemmar om förbudet mot latrintömning samt om placeringen av tömningsstationer.**

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Information om noterade anmärkningar

Avfallshanteringsplan

- 1. Klubben innehar en ofullständig avfallshanteringsplan enligt SJÖFS 2001:13. Information om uppskattning av den mängd och slag av avfall som kommer tas emot per år samt en karta eller skiss som visar vart mottagningsanordningarna är belägna saknades vid inspektionen.*

Vilka delar avfallshanteringen ska innehålla hittar ni längre ned i denna rapport under avsnitt ”förfordningar och föreskrifter”.

Syftet med avfallshanteringsplanen är att klubben ska kunna upprätthålla en fungerande avfallshantering.

Avfallshanteringsplanen behöver finnas tillgängligt och visas upp på tillsynsmyndighets begäran.

Båtbottenfärger

- 2. Policy angående val av båtbottnfärg saknas.*

Policy för val av båtbottnfärg bör tala om vilka båtbottnfärger som är tillåtna och vilka som är förbjudna inom klubbens vattenområde.

Relevant information om bekämpningsmedels- och kemikaliers skadeverkan samt biverkningar på miljön och hälsoskada på människor samt om miljövänliga alternativ till båtbottnfärger bör tillgängliggöras för samtliga medlemmar inom klubben. Exempelvis kan båtklubben informera medlemmarna om bekämpningsmedels skadeverkan på människor och det marina livet samt informera om att medlemmarna kan välja att ha sina båtar omålade och avlägsna eventuell påväxt på andra sätt. Det är också av stor vikt att ha rutiner för personskydd gällande kemikalier. Exempelvis användning av skyddsutrustning för att inte utsättas för sliprester och andra kemikalier.

Båtunderhåll

- 3. Klubben saknar policy och rutin med krav på försiktighetsåtgärder vid dammspridande underhållsarbeten som slipning, skrapning och dyligt. Exempelvis kan klubben införa policy för användande av slipmaskin med uppsamlingspåse.*

Slip- och skrapdamm kan innehålla olika miljögifter, bland annat toxiska ämnen som förekommer i båtbottnfärger som exempelvis

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

tributyltenn (TBT), koppar och zink. Dessa ämnen kan spridas runt vid slip- och skraparbeten och leda till föroreningar. Dessa kan även vara farliga att andas in eller vidröras. Se därför till att samla in dessa och lämna in som farligt avfall. Det är **mycket viktigt** att informera samtliga medlemmar inom klubben att använda lämplig skyddsutrustning vid underhållsarbeten, exempelvis andningsskydd vid slipning samt handskar vid hantering av kemikalier.

- 4. Rutin för omhändertagande av farligt avfall som uppstår vid underhållsarbete behöver kompletteras. Exempelvis rutin för att varje medlem ska täcka båtens sidor samt undersida och vidare lämna in det uppkomna farliga avfallet till klubben för omhändertagande.*

För att undvika spridning av giftiga ämnen bör båtens undersida samt sidor täckas vid underhållsarbeten där risk för spill/läckage förekommer. Exempel på sådana arbeten är oljebyte, hantering av konserveringsvätska, målning, förbättringsarbeten, skraparbeten och dylikt. Se därför till att täcka överallt där risk för läckage/spill finns och lämna in det uppkomna avfallet som farligt avfall.

- 5. Inga dokumenterade rutiner finns för vad som ska göras vid eventuellt tillbud. Absorbenter att använda vid olyckstillbud saknas.*

Rutin och absorbenter att använda vid olyckstillbud förebygger och möjliggör en snabb, inriktad och planerad insats vid eventuell olycka. Tänk på att även kontakta relevanta myndigheter som exempelvis räddningstjänsten, kustbevakningen och miljöförvaltningen vid olyckor och tillbud.

- 6. Dokumenterad rutin och verktyg (exempelvis absorptionsdukar) för insamling, förvaring och omhändertagande av förorenat slagvatten saknas.*

Rutiner och redskap för att samla in förorenat slagvatten bidrar till att förorenat slagvatten från båtarna hanteras på ett korrekt sätt och inte hamnar i närliggande vattenområden.

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Båttvätt

- 7. Klubben saknar policy för användande av kemikalier vid tvätt av båtdäck och båtarnas ovansida. Risk för kemikaliespridning till intilliggande vattenområde föreligger.*

Kemikalier som används för att tvätta båtdäck och liknande ytor läcker direkt i vattnet och kan leda till att föroreningar och på sikt allvarliga miljöskador. Tänk på att aldrig använda kemikalier om det absolut inte är nödvändigt. Exempelvis kan fågelspillning rengöras enkelt med varmt vatten.

Toalettavfall

- 8. Båtklubben har inte informerat medlemmarna om förbudet mot tömning av toalettavfall från fritidsbåtar samt informerat om var medlemmarna kan tömma sitt toalettavfall.*

Från och med den 1 april 2015 råder det totalförbud mot utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar. Information om förbudet mot tömning av toalettavfall samt om var de olika tömningsstationerna finns underlättar för medlemmars latrintömning samt förebygger felaktig hantering av toalettavfallet.

Lagar och regler i urval

Miljöbalken

Av 2 kap. 1 § miljöbalken framgår att bevisbördan är omvänd vilket innebär att den som bedriver en verksamhet är skyldig att visa att bestämmelser som fattats med stöd av balken uppfylls.

Av 2 kap. 2 och 3 §§ miljöbalken framgår att den som bedriver verksamhet, dels är skyldig att skaffa sig den kunskap som krävs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, dels vidta alla rimliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förhindra att verksamheten medför olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 2 kap. 7 § miljöbalken framgår att kraven på hänsyn enligt 2 kap. 2-6 §§ gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning skall särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Enligt 2 kap. 8 § miljöbalken ansvarar alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön till dess skadan eller olägenheten har

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

upphört för att denna avhjälpas i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. I den mån det föreskrivs i denna balk kan i stället skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten uppkomma.

Enligt 9 kap. 1- 2 §§ definieras utsläpp av avloppsvatten som miljöfarlig verksamhet och med avloppsvatten avses spillvatten eller annan flytande orenlighet.

Med olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § miljöbalken menas en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Enligt 9 kap. 7 § miljöbalken ska avloppsvatten avledas, renas eller tas om hand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Av 10 kap. 2 § miljöbalken framgår att den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningsskada eller allvarlig miljöskada (verksamhetsutövaren) är ansvarig för det avhjälpande som ska ske enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Enligt 10 kap. 4 § miljöbalken ska den som är ansvarig för att avhjälpa en föroreningsskada i skälig omfattning utföra eller bekosta det avhjälpande som på grund av föroreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. När ansvarets omfattning bestäms ska det beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningen ägde rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en verksamhetsutövare visar att den har bidragit till föroreningen endast i begränsad mån, ska även detta beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning.

Enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken ska den som innehar avfall se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Enligt 26 kap 19 § miljöbalken ska den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd ska också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

miljön. Den som bedriver sådan verksamhet ska lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

Förordningar och föreskrifter

Enligt 42 § Avfallsförordningen (2011:927) ska den som avser att transportera farligt avfall som har uppkommit i en yrkesmässig verksamhet anmäla detta till länsstyrelsen. Första stycket gäller inte transporter som kräver tillstånd enligt 36 § eller som utförs av någon som har tillstånd enligt 36 §. För återkommande transporter som omfattas av anmälningsplikt enligt första stycket är det tillräckligt att anmälan görs vart femte år.

Enligt 2 kap. 1 § Sjöfartsverkets föreskrifter (SJÖFS 2001:13) om mottagning av avfall från fritidsbåtar; ska mottagningsanordningar för avfall finnas i fritidsbåtshamnar för att tillgodose behovet av avfallslämning från de fritidsbåtar som normalt anlöper hamnen.

Enligt 3 kap. 1 § SJÖFS 2001:13 ska en fritidsbåtshamn ta emot sådant avfall från fritidsbåt som hamnen har inrättat mottagningsanordning för.

Enligt 3 kap 3 § SJÖFS 2001:13 ska mottagning av avfall från en fritidsbåt genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

Enligt 4 kap. 1 § ska en fritidsbåtshamn ha en avfallshanteringsplan.

Enligt 5 § samma kapitel avfallshanteringsplanen för fritidsbåtshamn innehålla följande uppgifter:

1. Fritidsbåtshamnens namn och adress samt vem som är utsedd enligt 4 § att genomföra avfallshanteringsplanen.
2. Antal fritidsbåtar som är hemmahörande i hamnen och uppskattat antal fritidsbåtar som kommer att gästa hamnen per år.
3. Uppskattning av den mängd och slag av avfall som kommer att tas emot per år från de fritidsbåtar som använder hamnen och underlaget för uppskattningen. Hänsyn skall tas till framtida förändringar av mängd och typ av avfall som kommer att tas emot.
4. Beskrivning av mottagningsanordningarna, vilket slag av avfall de är avsedda för och hur stor kapacitet de har.
5. En karta eller skiss som visar var mottagningsanordningarna för de respektive avfallsslagen är belägna i fritidsbåtshamnen.
6. Vilken kommun eller vilket företag som tar emot eller transporterar bort avfallet.

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

7. Hur fritidsbåtshamnens nyttjare underrättas om hamnens mottagningsanordningar och hur fortlöpande samråd sker med fritidsbåtshamnens nyttjare och andra berörda parter.
8. Vilka åtgärder som har vidtagits för att förenkla avfallslämningen från de fritidsbåtar som anlöper fritidsbåtshamnen.

Enligt 3 § 11a kap. Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:13) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg får inte utsläpp av toalettavfall ske inom Sveriges sjöterritorium.

I förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) finns ytterligare bestämmelser om omhändertagande av avloppsvatten.

Enligt 12 § FMH framgår att det är förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning om det inte är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 13 § FMH krävs det tillstånd för att inrätta eller ändra en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till. Det krävs också anmälan till den kommunala nämnden för att inrätta en annan avloppsanordning, t.ex. för bad, disk- och tvättvatten (BDT).

Kontakta gärna undertecknad vid frågor.

Med vänlig hälsning

Ida Lässer
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Miljöförvaltningen

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen